

Et af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes besvarelse heraf

Spørgsmål 2:

Ministeren bedes redegøre for den lægelige betænkelighed ved deltagelse ved legemsindgreb og skitsere, hvorledes man eventuelt kunne eliminere den lægelige betænkelighed.

Svar:

Embedslægerne bistand til rets- og politi-myndighederne er fastsat ved bekendtgørelse nr. 474 af 19. september 1974 om embedslægeinstitutionernes virksomhed. Ifølge bekendtgørelsens § 18, litra d, yder embedslægerne bistand til undersøgelse af personers sundhedstilstand (især i voldssager, sædelighedssager samt benådnings- og strafudsættelsessager). Det antages, at bestemmelsen omfatter alle straffeprocessuelle tvangsindgreb under efterforskningen, hvor det foreskrives, at en læge skal medvirke. Endvidere har de retsmedicinske institutter ved universiteterne ifølge Undervisningsministeriets bekendtgørelser nr. 54 af 24. februar 1982 og nr. 33 af 1. februar 1984 pligt til at udføre særlige opgaver for retsvæsenet.

Andre læger kan derimod ikke antages at have nogen pligt til at medvirke ved foretagelse af legemsundersøgelser i videre omfang end foreskrevet ved lægelovens § 7, stk. 1, hvorefter enhver læge er forpligtet til på begæring at yde den første lægehjælp, når hurtig lægehjælp efter de foreliggende oplysninger må anses for påtrængende nødvendig.

Legemsindgreb foretages således som udgangspunkt af læger ansat på de retsmedicinske institutter eller ved embedslægeinstitutionerne, og lægers medvirken på dette område

har ikke hidtil givet anledning til problemer eller kritik i praksis.

Efter forslaget til § 792 e, stk. 3, skal lægen tage stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den undersøgte persons tilstand (bl.a. alder og helbred) er lægeligt forsvarlig. Ved lægens vurdering har det betydning, om den person, der skal undersøges, nægter at medvirke til undersøgelsen eller ligefrem fysisk modarbejder denne, idet indgrebets farlighed herved kan blive forøget. Visse indgreb, f.eks. rectoskopi, vil det med den i dag eksisterende teknik næppe under nogen omstændigheder være lægeligt forsvarligt at gennemføre under overvindelse af den pågældendes modstand. Den enkelte læge må træffe sin beslutning efter sin egen vurdering af situationen på basis af almindeligt anerkendte lægelige kriterier. I den forbindelse er det i lovforslagets bemærkninger (til § 792 e) præciseret, at der for lægens foretagelse af legemsundersøgelser i øvrigt gælder de almindelige lægelige regler, herunder etiske regler og principper.

Hvis indgrebet ikke er lægeligt forsvarligt, kan og skal lægen nægte at medvirke, hvorefter legemsundersøgelsen ikke kan foretages. Dette gælder, uanset at der foreligger fornøden beslutning fra den kompetente myndighed – retten eller politiet – om indgrebets foretagelse.

På denne baggrund er lægelige hensyn efter Justitsministeriets opfattelse tilgodeset, således at typisk embedslæger eller retsmedicinere under de anførte betingelser, der har været drøftet med Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen og repræsentanter fra Retslægerådet, som hidtil kan medvirke ved legemsundersøgelser indenfor strafferetsplejen.